

Práce s odborným textem

Lekce 1, 18. 10. 2018

Kdo jsme?

Tomáš Chabada, tomaschabada@mail.muni.cz

Konzultace: středa 14:00 – 15:00

Informační zdroje

Martina Nedomová, nedomova@fss.muni.cz

Vědecký text

Jan Činčera, 96852@mail.muni.cz

Extrémy

Rozumíte pravidlům?

(ano/ne)

Jak se vám líbila poslední beletristická knížka, kterou jste četli?

(zcela/vůbec)

Připadá vám, že nyní čtete kvůli škole
spíše málo nebo příliš mnoho textů?

(příliš málo/příliš mnoho)

Jak pravidelně píšete souvislejší text,
ačkoliv nemusíte? Tedy třeba deník,
zápisky, výpisky, básničky a podobně.

(každodenně/vůbec)

Myslíte si, že se vaše myšlenky,
zaznamenáním do textu stávají
jasnějšími nebo méně jasnými?

(jasnější/méně jasné)

Jak je na tom vaše diplomka?

(na začátku/už je v mašlích)

Osnova hodiny

Proč číst a psát odborný text?

Proč číst odborný text?

Proč psát odborný text?

Aktivně číst

Srozumitelně psát

Kriticky myslet

Budeme pracovat v týmech

3 KNIHY – které mne vystihují

3 TÉMATA – která mne zajímají

3 METODY – které mi jsou blízké

Co to je odborný text? Proč práce?

Kritéria odborného textu

- Cíle autora (otázky)
- Předpoklady
- Průběh činnosti (metody)
- Výsledky
- Argumenty + Okolnosti

Co je to kritické čtení

- Kritické čtení je aktivnější způsob čtení, je to proces analýzy, interpretace a vyhodnocování;
- Když čteme kriticky, používáme dovednosti kritického myšlení k dotazování se jak na samotný text, tak na vlastní chápání textu;
- *Jaký je rozdíl mezi čtením a kritickým čtením?*

	ČTENÍ	KRITICKÉ ČTENÍ
ÚČEL	Získat základní pochopení textu	Posoudit, JAK text funguje
AKTIVITA	Porozumění	Analýza/Interpretace/Vyhodnocování
ZAMĚŘENÍ	Co text ŘÍKÁ	Jak je text VYSTAVĚN a co ZNAMENÁ
OTÁZKY	Co text říká? Jaké informace z něj mohu získat?	Jak text funguje? Jak je argumentován? Jaká rozhodnutí jsou zde obsažena? Jaká je jeho struktura? Jaký způsob zdůvodňování a důkazů je používán? Jaké jsou předpoklady argumentů v textu? Co text znamená?
SMĚŘOVÁNÍ	S textem (bere se za dané, že je správně)	PROTI textu (dotazování se na předpoklady a argumenty, interpretace významu v kontextu)
VÝSTUP	Převyprávění, Shrnutí	Popis, Interpretace, Vyhodnocení

Zásady studia odborných textů

- Aktivně (klást otázky) + Efektivně
- Číst 2x – 3x
 1. Klíčové pasáže + struktura
 2. Hlavní myšlenky + klíčové pojmy
 3. Zhodnocení argumentů a východisek

Porozumění textu

1. Jakým problémem se autor zabývá?
2. K jakým závěrům dospěl?
3. O co své závěry opírá?

Druhy odborných textů

- empirická stať (otázky, hypotézy, data, diskuse),
- kompilace (představení oblasti, důkaz orientace),
- komparace (kritéria, ideální typy),
- recenze (popis, výklad a hodnocení),
- přehledová stať (klasifikace, úplnost, diskuse)
- teoretická stať (kritická analýza)

Odborný styl

- Francouzský styl
(poetický, kritiky a komparace)
- Německý styl
(úsporný, postup úvah, filosofické práce)
- Anglosaský styl
(jednoznačnost, výklad)

Osnova kurzu

Rozsah kurzu

- 1/1/0. 5 kr. Ukončení: z.

Literatura

Brookfield, S. „*Teaching for Critical Thinking: Tools and Technique to Help Students Question Their Assumption.*“ San Francisco: Jossey-Bass, 2012.

Cottrell, S. „*Critical Thinking Skills: Developing Effective Analysis and Argument.*“ Palgrave Study Skills. London: Palgrave Macmillan, 2011.

Cooper, S., Patton R.: „*Writing Logically, Thinking Critically.*“ San Francisco: Pearson/Longman, 2013.

Šanderová, J. „*Jak číst a psát odborný text ve společenských vědách: několik zásad pro začátečníky.* Praha: Sociologické nakladatelství, 2005.

Hlavní cíl předmětu

Hlavním cílem předmětu je získání dovedností pro kritickou analýzu textů a tvorbu a prezentaci vlastních vědeckých textů.

Cíle předmětu

Dílčími cíli předmětu je zlepšení následujících dovedností:

- rozlišit různé typy textů dle účelu a obsahu
- pojmenovat hlavní myšlenku textu
- analyzovat východiska, předpoklady a postoje autora
- vyhodnotit kvalitu argumentace autora
- vyhodnotit, jaké téma je odborně důležité, nedostatečně popsané a autorovi či autorce dosažitelné
- konstruovat text na základě konkrétního záměru s jasně formulovanou hlavní myšlenkou
- vyhledávat zdroje v různých typech databází a on-line katalogů
- citovat zdroje správně a dle normy
- vybírat relevantní informace z různých informačních zdrojů a použít je v rešerši
- pochopit proces tvorby textu od formulace otázky až po finální verzi rukopisu
- inspirovat se podpůrnými systémy pro čtení a psaní textů
- prezentovat výstižně výstupy své práce
- poskytovat kvalitní zpětnou vazbu k textům

Sylabus kurzu

- Úvod do práce s textem
- Analýza textů
- Proces tvorby textů
- Podpůrné nástroje pro tvorbu textu
- Základy psaní vědeckého textu
- Prezentace vědecké práce
- Procvičování získaných dovedností

Úvod do práce s textem

- *K čemu je dobré kritické myšlení při čtení textů? Co je podstatné pro psaní kvalitních vědeckých textů?*
- úvod do analýzy textů
- základní zásady psaní vědeckého textu
- **Výstup:** - navržené téma pro budoucí diplomovou práci nebo jiný rozsáhlejší text

Analýza textů

Jakým způsobem číst text, abychom mu porozuměli? Co všechno můžeme na základě textu usoudit?

- fáze práce s textem (příprava na čtení textu, samotné čtení s poznámkami, způsoby tvorby poznámek, analýza textu)
- práce s autentickými vědeckými články k tématu budoucí diplomové práce
- identifikace typu textu, hlavní myšlenky, shrnutí
- identifikace typu a struktury textu
- hlavní myšlenka textu, shrnutí
- analýza východisek, postojů a argumentace autora
- **Výstup:** - kritická analýza vybraného vědeckého článku v souvislosti s vybraným tématem diplomové práce

Proces tvorby textu

Jak probíhá tvorba vědeckého textu? Jaké fáze tvorby textu jsou podstatné?

- práce s autentickým textem J. Činčery – od první verze, přes poznámky recenzentů až k finálnímu manuskriptu
- **Výstup:** - *návrh postupu pro tvorbu rešerše k vybranému tématu*

Podpůrné nástroje pro tvorbu textů

Co pomáhá při analýze a psaní vlastních textů?

- poznámkové systémy (One Note, EverNote apod.)
- programy pro správu textů a práci s citacemi (Mendeley, Zotero apod.)
- třídění pramenů, práce s klíčovými slovy

Základy psaní vědeckého textu

Jakým způsobem napsat kvalitní vědecký text?

- výběr cíle, tématu a vědecké metody
- zásady konstrukce textů
- struktura a typy textů (osnova, abstrakt)
- formulace sdělení, argumentace
- parafrázování a citace pramenů
- **Výstup:** - zpracovaná rešerše relevantních informačních zdrojů jako výchozí část pro budoucí diplomovou práci

Prezentace vědecké práce

Co udělat proto, aby moje práce zaujala ostatní?

- základní zásady a tipy pro přípravu prezentace v PowerPointu, Prezi a dalších programech
- trénink ústní prezentace vlastních textů
- **Výstup:** - *prezentace vlastního plánovaného výzkumu (otázky, návrh postupu, výstup z řešení)*

Hodnocení kurzu

Studenti budou během kurzu vypracovávat konkrétní úkoly vztažené k jejich tématu budoucí diplomové práce. Hodnocení bude hodnocení kombinací práce v hodinách (aktivního zapojení do řešených cvičení) a hodnocení odevzdaných úkolů.

Podmínky pro ukončení předmětu:

- Aktivní účast na cvičeních, odevzdání průběžných úkolů dle zadaných kritérií.
 - Maximum možných získaných bodů: **60**, Minimální počet bodů pro zápočet: **40**
1. Aktivní účast na lekcích: 0 – 10 bodů (1 hodina = 1 bod, vč. kurzu knihovny Podpůrné nástroje pro tvorbu textů)
 2. Odevzdání průběžných úkolů kurzu: 0 – 10 bodů
 3. Zpracování hlavních úkolů kurzu: 0 – 40 bodů

Hlavní úkoly

1. úkol: **Draft Úvodu** vědeckého textu - 0 – 5 bodů
 - (nastolení problému/tématu, otázky a hypotézy, co se o tématu ví a co zatím ne)
 - termín odevzdání: 7.11.
2. úkol: **Úvod vědeckého textu** – 0 – 10 bodů
 - (rešerše, rozpracování úvodu)
 - termín odevzdání: 28.11.
3. úkol: **Část vědeckého textu** – 0 – 25 bodů
 - (finální verze)
 - termín odevzdání: 11.1.

Průběžný úkol

A) Přemýšlejte o vhodném tématu pro vaši diplomovou práci (pokud ji již máte výrazně rozpracovanou, tak pro jinou práci)

Jaká jsou kritéria pro dobré téma?

B) Formulujte hlavní cíl práce a otázku, kterou má práce zodpovědět.

Vložte do odevzdavárny do 31.10.